

0917

A MAGYAR HÍRLAP HÉTVÉGI MELLÉKLETE
2016. SZEPTEMBER 17.
SZERKESZTETTE: PETÁN PÉTER
MŰVÉSZETI VEZETŐ: SALÁT ZALÁN PÉTER

K ö n n y c s e p p

Babits Mihály: Zsoltár gyermekhangra

Az Úristen őriz engem
mert az ő zászlóját zengem.

Ő az Áldás, Ő a Béke
nem a harcok istensége.

Ő nem az a véres Isten:
az a véres Isten nincsen.

Kard ha csörren, vér ha csobban,
csak az ember vétkes abban.

Az Úristen örök áldás,
csira, élet és virágzás.

Nagy, süket és szent nyugalma
háborúkat meg se hallja.

Csöndes ő míg mi viharzunk
békéjét nem bántja harcunk.

Az Úristen őriz engem,
mert az Ő országát zengem.

Az Ő országát, a Békét,
harcainkra süketségét.

Néha átokkal panaszlom
de Ő így szól: "Nem haragszom!"

Néha rángatom, cibálom: –
tudja hogy csak őt kívánom.

Az is kedvesebb számára,
mint a közömbös imája.

Az Úristen őriz engem
mert az Ő zászlóját zengem.

Hogy daloljak más éneket,
mint amit Ő ajkamra tett?

Tőle, Hozzá minden átkom:
hang vagyok az Ő szájában.

Lázás hang talán magában:
kell a szent Harmóniában.

S kell, hogy az Úr áldja, védje
aki azt énekl: Béke!

(Nyugat, 1918. 15. szám)

Nem kell a hiszti

Beszélgetés Böjte Csaba ferences szerzetessel

– Rengeteg a derű meg az alázat az arcán. Sejttem a választát, hogy ez Jézus Krisztusból fakad, de ezen túl is érdekel, hogy miként, hogyan működik Böjte atya? Mindig szolgál egy viccel, biztató szóval, mosollyal. Honnan ennyi energia?

– Hát én megpróbáltam rosszkedvű és szomorú is lenni, de sokkal fárasztóbb és idegesítőbb, sokkal nehezebb egy órát megtartani rosszkedvűen, mintha az ember az elején mond egy viccet. Először ki kell húzni egy drótot a fogyasztó és az áramforrás között, másképp nem ég a lámpa. Ugyanígy a bizalom szálát is ki kell építeni magunk között, ehhez pedig a jókedv, a derű, az optimizmus mindig használ.

– Miért optimista?

– Az ember, ha rossz – én is próbáltam rossz lenni annak idején – rosszul érzi utána magát. Engem a sötétség kerülgetett, elfo-

gyott a levegő a tüdőmből, ilyenkor nem tudsz felnézni, lesütöd a tekinteted. De próbáltam jónak is lenni, így olyankor mindig öröm és fény öntötte el a szívemet. A víznek ugye, az a természete, hogy ha kiöntik, akkor lefelé folyik, megy tovább a tenger felé. Az embernek pedig az a természete, hogy jó legyen, jót tegyen. A vizet is fel lehet vinni a hegy tetejére, roppant verejtékes munkával, de hát minek foglalkozni ilyesmivel? Ha elengedem, úgylis csak lefolyik. Ugyanígy tehát az embert is rá lehet venni, hogy rossz legyen, de első sorban ez öneki rossz. Fel kell szabadítanunk egymást a rosszaság, a harag, a gyűlölet, a reménytelenség rabságából, és meg kell egymást ajándékoznunk jókedvvel, derűvel, barátsággal. Ha valaki velem szemben rossz, én olyankor azt mondom, hogy az nekem kellemtelen volt, de ő mindennap együtt kell élnen a rosszaságával.

– Tehát mit tesz ilyenkor?

– Inkább szánalmat érek iránta, és azt gondolom, ha sikerül felszabadítani őt, hogy velem együtt jobbkedvű legyen és kacagjon, hát akkor biztosan szebb lenne a világ.

– És akkor még nem beszéltünk a szeretet erejéről...

– Hát a szeretet lényege pont ez. Képzeld el Sault. Hogyan érezhette magát, amikor agyonütötték Istvánt? Milyen kemény és hideg lehetett az ő szíve, nem? Ekkora haraggal és gyűlölettel együtt élni, hát hogy mondjam? A harag nem egy jó háziállat. Na, most ugyanez a Saul amikor felszabadul és megérti a szeretet lényegét, majd megírja élete végén A szeretet himnuszát, a világon a legtöbbször lefordított és idézett verset: a szeretet türelmes, a szeretet jóságos, a szeretet nem féltékeny, nem kérkedik, nem is kevély... És pörögnek az arcán a könnyecsek... Mennyivel gazdagabb már az

ő szíve, mennyivel tisztább már? Jézus Krisztusnak pont ez a nagysága, hogy ezt az embert felszabadította arra, hogy Isten gyermekének ezen szabadságával éljen. Hát ez lenne jó, ha mi is egymást fel tudnánk szabadítani erre.

– A széttartásban azért olykor nehéz ez. Vagy nem hisz a magyar átokban? A széthúzás romboló erejében?

– Én nem hiszek. Mindenütt van ilyen. Ausztráliában Sydney és Melbourne nem tudott megegyezni, hogy hol legyen a főváros, aztán elintézték egy vonalzóval, s felépítették Canberrát – a sivatagban. Mindenhol vannak furcsaságok, problémák, nehézségek. Csak hát mindenkinek a saját foga fáj a legjobban.

– A gyermekáldást szokta a magyar nemzet számára gyógyszernek ajánlani. De milyen betegséget, mételty vagy diagnózist alapított meg ennek előtte?

folytatása a III. oldalon

Nem kell a hiszti

„A Jóisten a jó pásztor, én legfeljebb a pulikutya vagyok mellette”
FOTÓ: HEGEDŰS RÓBERT

„Tehát az embernek a méltósága, nagysága az, hogy társa, partnere lehet a világot tovább teremtő Istennek. Ez pedig döbbenetes, ennél szebb dolgot el sem tudok képzelni.”

folytatás az I. oldalról

– A hírek kilencven százaléka szomorúságot, és rosszkedvet hordoz magában. Ugye, Rembrandt mondta, hogy a poklot könnyebb lefesteni, mint a mennyországot. Tényleg, most nem mondom azt, hogy nincsen baj ezzel a világgal, persze, hogy van, de ez a jókedvű, örömteli, szárnyakat adó és szárnyakat bontó hang mintha hiányozna a társadalomból. Na, most én ezt szeretném pótolni, ha már ebből van kevesebb. Ha tojás nincs a piacon, én biztosan tojást fogok árulni, az a jó üzlet! Ha pedig remény nincs a világunk piacán, akkor én igazából reményt szeretnék vinni mindenki szívébe.

– *Éppen ezért foglalkoztat a következő gondolat: Erdélyben minden században volt egy vagy több kiemelkedő lelki és szellemi vezetője a magyarságnak. Ilyen volt ugye Márton Áron püspök, vagy a polihistor Kós Károly a huszadik században. Eltelt másfél évtized a huszonegyedikből, és olybá tűnik, Csaba testvér mindenképpen egyike azoknak, akikre határon túli testvéreink bizakodással tekinthetnek. Tartok viszont tőle, hogy máris szerényen fogja visszautasítani a meglátásomat.*

– Mindig azt szoktam mondani, hogy a Jóisten a jó pásztor, én legfeljebb a pulikutya vagyok mellette. Na most, hogy a Teremtő melyik ceruzával színezi az ő világát, az az ő dolga. Én szeretnék tényleg a Jóisten tenyerébe belesimulni.

– *Belesimulni a Jóisten tenyerébe... Azt meg én szoktam mondani magamról, hogy én is ezt teszem, csak néha kiugrálok belőle... Hogyan lehetne ott maradni huzamosabb ideig?*

– Ez a lényege az imádságnak. Hogy az ember leül kicsit párbeszédet folytatni a végtelennel. Persze, nagyképűen hangzik ez, hogy én, a maréknyi por... De ha Istennek ilyen rossz ízlése van, akkor mit szólnak én hozzá? Pont ez a lényege a kereszténységnek. Ő mondta, hogy ott állok az ajtóban, zörgetek, és szeretnék bemenni hozzátok, hogy veletek legyek. Szerintem ezt Jézus komolyan is gondolta. Tehát a lényeg: nem valami régi dolgokról elmélkedünk, hanem egy élő Istenről, aki ma is, a huszonegyedik században is, a Kárpát-medencében is, Erdélyben is jelen van. Aki akar szólni hozzánk, aki azt szeretné, hogy a vilá-

got általunk tovább építse. Tehát az embernek a méltósága, nagysága az, hogy társa, partnere lehet a világot tovább teremtő Istennek. Ez pedig döbbenetes, ennél szebb dolgot el sem tudok képzelni. Ugyanakkor a Jóisten nem egy, két, vagy három partnert keres, hanem mindannyian ott, ahol vagyunk, merjünk letérdelni, merjük azt mondani, hahó, Jézus itt vagyok! És akkor egész biztos elindul egy párbeszéd. Ha elég alázatos vagyok és csöndes, és még közben be is fogom a szájam, olyankor a Jóisten is meg tud szólalni.

– *Őrizzük meg szülőföldünket – erről is szokott nyilvánosan elmélkedni. Ehhez elégséges ma Szent Márton útját járni, ahogy gyakran állítja a frank uralkodót Krisztus katonájaként harc és fegyver nélkül legyőző légióst példaképnek?*

– Jézus Krisztus amikor azt mondta, hogy menjünk szét a világban és hirdessük az evangéliumot, akkor azt nem úgy értette, ha éppen ráérték. Hiszen nincs más mód. Ez a hét-nyolc milliárd földlakó ha nem tud együtt rálépni a szeretet útjára, akkor ebből nagyon-nagyon sok háború lesz. De én hiszem azt, hogy ha

összefogással, szeretettel, nyugodtan lépünk együtt, akkor ez a bolygó több embert is képes lenne eltartani, mint most. Ehhez azonban Krisztus evangéliumának a fénye át kell, hogy járja a mi szívünket. Biztos, hogy fálak kellene, meg kerítések is, de mi magunk is át kell mennünk rajtuk, hogy hirdessük az evangéliumot. Elmondani azt, hogy te fiú, sokkal jobb békében élni. Ha te azért akarsz a hazádból eljönni hozzánk, mert nálatok anarchia van és háború, akkor próbáld meg megtanulni azokat az elveket és értékeket, amelyek mentén mi itt élünk. Nagyon sokan idézik Szent Patrikot, akit elvittek rabszolgának Írországba. Azt írta magáról, hogy hite nőtt a fogságban, valamint naponta imádkozott. Aztán megszökött, hazament, megtért, pap lett, és ő lett Írország apostola. Azokat, akik őt rabszolgaként kezelték, megtérítette, és hazája az egyik legkeresztényebb ország lett. Ilyen Szent Mártonok, ilyen Szent Patrikok, ilyen Márton Áronok után kiált a világ. Nem nyafogni, hisztizni kell. Hanem elvégezni a feladatainkat.

KRISTÁLY LEHEL

Mikszáth Kálmán: Magyarország lovagvárai (15.)

Csókakő (Kata és Éva)

Az 1889-ben írt gyűjtemény 1926-os Révai-kiadása alapján

Fehér vármegyében, Csurgó és Mór között fekszenek a Csókakő romjai.

Csókakő várának is érdekes regéje van. Miként adta oda Zsigmond király... de nem vágnak a krónika elé, mely eléggé mulatságos, még ha nem igaz is.

De igaz is lehet. Én legalább, ha akarom, valamennyiben hiszek, ha nem akarom, egyben sem hiszek.

Mert valamennyi donációs történet közt a legismertebb, legnyilvánvalóbb a Mária királynő adományozása, aki azt kiáltja a Kis Károlyra rohanó Forgácsnak:

Vágd fiam, Forgács,
Tied lesz Gyimes és Gács.

Nos, igen szép, de mégsem egészen valószínű, hogy őfelsége ráért volna ebben a borzasztó pillanatban versben beszélni.

Már ennél mégis igazabb lehet a Csókakő története, mely a Zsigmond alatti török háborúra ereszkedik vissza.

Háborút viselni akkor is nagy multság volt; olcsóbbra is jött, de némi ügyel-bajjal bizony akkor is járt.

Ma egy sürgőnyt kopogtatnak le s »berukol« mindenki. Valaha nehézkes parancs ment violaszín pecsét alatt. Hát még a Zsigmond idejében? Ha katona kellett, semmit sem firkáltak, hanem fegyvereket gyűjteni útra menesztettek egy kardot, hogy kergesse össze a többi.

A kard aztán elment. Herold hordozta véresen az országban, és gyűltek a hadak a zászló alá.

Hát mondom, háborúra készült a király, s a véres kardú heroldok szigorúan hirdették a nemesi kúriákon:

– Aki József-napra nem lesz a táborban, fejét és jószágát veszti.

El is ment mindenki a kitűzött napra, kivált a dunántúli nemesek, várurak ültek nyeregbe roppant számmal. Mert hát úgy volt felállítva a kérdés: »fej vagy nyereg«. S a fejét mindenki jobban szereti, mint ahogy utálja a nyeret.

Somogyban például mindössze két jámbor nemesről verte a hír, hogy magokat a hadból kivonják, erdőkön, padlásokon bujdokolnak.

A somogyi várspán kerestette is darabontjaival a két gyávát. Azok látták is őket felbukanni hol nyomukba voltak, hol elveszítették; lápokban, ingoványokban; elfogni nem bírták. Az egyik nemesnek Berkézi Balázs volt a neve, a másiké Berkézi István.

Annál jobban csodálkozott Apul a várspán, mikor a táborba érve, Zsigmond melegen szorongatta meg a kezét:

– A kend vármegyéje a legkülönb. Az egyetlen, melyből az utolsó szálig minden ember bejött.

Nagy zavarban volt Apul.
– Nem lehet az, uram. Két otthon maradt gyámoltalanról én magam is tudok. Az egyik Berkézi István, a másik Berkézi Balázs.

– Márpedig nekem nem így jelentették.
– Akkor bizony félrevezették nagyságodat.
– Majd mindjárt meglátjuk – szólt Zsigmond s legott parancsolá Csupor alvezérnek: szólítsa név szerint a somogyi hadat, ha közte van-e a két Berkézi testvér?

Kis idő múltával jelenté Csupor Pál:
– Igenis, itt vannak, nagyságos királyom.
Zsigmond nevetve mondá Apulnak:
– Úgy látszik, kendet vezették félre, Apul uram.
– Már úgy lesz valahogy – dörmögte az röstelkedve.

Bosszankodott. Egy kis kudarcnak is beillett az eset. Mégsem lehet azt így hagyni. Menten a táborból küldé Mihály nevű apródját haza a várnagyához, azzal a parancssal, hogy példásan büntesse meg azokat, kik a Berkézi-féle híresztelésbe befolytak s öt fölültették.

Lóra ült az apród, ment hol ügetve, hol sebesen, ahogy a ló bírta, de mire hazaért Budáról Somogyba s ott elvégzé Kristóf várnaggal a dolgokat, aztán mire megint Budára visszajött s onnan, kérdezősködések szerint, minden-

ütt a Duna folyása mellett a tábor után ment, mikor végre elért Galambócra, majd Nikápoly alá, már akkor vége volt a háborúnak. Csak a diadal-lakomára ért jókor.

A fényes győzelem örömmámorba hozta a királyt: madarat lehetett vele fogatni. Ami csak zsákmány és üres birtok volt az országban, mind kiosztogatta azok között, akik ki-tüntették magokat.

Mihály apród az urát sietett felkeresni.

– No, mi újság otthon? – kérde Apul.
– Az az újság, uram, hogy Berkézi uraimék most is otthon ülnek a sutban. Azaz bujkálnak kukoricaföldeken, pincékben és barlangokban.
– Az lehetetlen.
– Szemeimmel láttam mind a kettőt. Üldöztem is őket Kristóf várnaggal.

– Megfoghatatlan – dűnyögé Apul s ment egyenesen a királyhoz, hogy elmondja neki.
– Nadragulyát evett kend – pattant fel a király –, hogy mindig ezen a két emberen lo-vagol. Nemcsak hogy itt vannak, hanem ki is tüntették magokat derekasan; jó harcos mind a kettő. Csókakő várát nekik szántuk.

Apul zavartan csóválta a fejét.
– És mégis... engedje meg királyi nagyságod, hogy színről színre lássam őket.
– Nem bánom. Ugorj, fiam Perényi – fordult az apródhoz –, intézkedjék a vezér, hogy a két lo-vag a sátorunkba jöjjen.

Két alacsony, zömök vitéz lépett be a királyhoz nemsokára.

– Berkézi Balázs és István vagytok?
– Azok vagyunk.
– No, látod, Apul! Derék lovagok vagytok, hűségetek, bátorságotok im: megjutalmazzuk. Tiétek és utódaitok Csókakő vára és uradalma. Hanem most már húzzátok föl sisakrostélyaitokat, hogy szemtől szembe megismerkedjünk.

A két levante habozott.
– No, mi az? Le azzal a sisakkal! – parancsolá a király türelmetlenül.

A sisakokat levették; két szép harmatos női arc tündöklött elő a mogorva páncélmezéből, s gazdag hajfonatok hulltak a harcosok vállaira.

– Ahá! – kiáltott fel Apul. – A Kata meg az Éva asszony. Jó napot, kedves hűgocskáim. Hát ehhez is értenek kegyelmetek?

– Kegyelem, kegyelem a férjeinknek!
Csodálkozásában alig bírt szőhöz jutni az uralkodó; majd végre e szavakkal fordult az urakhoz:

– Amely országban ennyi bátorság van a női szívekben is, ott fölösleges büntetéseket szabni a gyávaságra (aztán a nőknek intett, hogy lépjenek közelebb). Ti pedig, vitézlő asszonyok, megkapjátok, mint ígértem, Csókakő várát és uradalmát. Férjeitek életben maradnak a ti kegyelmetekből, de nevük örök időkre elenyé-szik, kitöröltetve a nemesek jegyzékéből, s a két családnak a ti nevetek alatt lesz folytatása a jövőben.

Így lettek a Berkézi István uram maradékai az asszony neve után Kathák, a Berkézi Balázs uraimé pedig Evvák.

Az összegyűlt főurak lelkes »éljen«-nel helyeselték a király szavait, míg ő mosolyogva fűzte karjára a két vitéz menyecséket.

– Ez a csata az asszonyoké volt. Menjünk, elvezetlek benneteket méltó társatokhoz: Rozgonyinéhoz; ha ugyan megtaláljuk hamarjában – de ahol látom ni elöcsillanni... a tengerzöld ruháját.

Szóakasztó túra

Kövér poszméh araszol a Börzsöny szívében lapuló Királyházát elhagyó ösvény közepén. Óvatosan kikerüljük – a rovar messze hallhatóan, erősen zizeg, akár ha egy helikopter vagy repülőgép melegítene. A dongó amúgy repképtelen – legalábbis az aviatikusok szerint. Lévén – így a szakértők – annyira kicsi a szárnya, hogy az nem képes megadni neki a felhajtóerőt. Az üvegházások és bolgárkertészek kedvenc beporzó rovára persze mit sem tud erről, és tavasztól ősziig vígan hasítja a levegőt. Aki látta már boncolva, azt mondja, hogy kétoldalt található benne egy-egy kamra, és abban egy-egy szabadon futó karszerűség, amely leginkább egy súlyzót függőlegesen tartó kézfeje hasonlít. A magasban az jár benne piszok gyorsan előre-hátra, így a szárny csak amolyan segédmotor. Természetesen akár esti mese is lehet ez az egész. Végtére is repülés közben nem lehet röntgenezni, mi zajlik a dongóban. Repül, és kész.

Célunk a 938 méter magas Csóványos. A hajdani Királyházi kisvasút girbe-gurba töltésén haladunk, majd balra rátérünk a Nagy-Mána oldalába, egy nyaktörően meredek szakaszra.

A sapkák az első ötven méter után átvándorolnak a hátizsákokba, és közben ropognak a szíjak és az elkényelmesedett ízületek. Tízszer is feltekint az ember, hová teszi a bakancsát. Elég egy óvatlan lépés, már gurul is lefelé a halandó. A fényesre kopott karnyi gyökerek tanúskodnak arról, hogy a meredélyen hegyeket járó turisták nemzedékei küzdötték fel magukat.

Fentről váratlan beszéd fut le hozzánk a mélybe, szembefogalom érkezik. Egy túraegylet teljes tagsága, lehetnek úgy harmincan. Az átlagéletkor inkább hetven, mint hatvan. Kész csoda, hogy fától-fáig szökellve képesek alászállni. Váltunk néhány szót. Tatáról jöttek, a bányavállalatnál dolgoztak egykoron. A céget elprivatizálták, a csilléket-mozdonyokat-síneket-gépeket eladták-elopták, a tárnákat berobbantották vagy csak szimplán visszavette őket a karsztvíz. A történelem egyedül a csapatot kímélte. Ők ma is összetartanak, vídámak, inasak, és pletykálva járják az ország vadregényes vidékeit.

Érdekes, az erdőben mindenki automatikusan köszön mindenkinek. Még esetleg annak is, akire amúgy rá sem bírna nézni.

Miután elbúcsúzzunk, tovább izzasztjuk magunkat. Egy szaunában sem lehetne jobb eredményt elérni, annyi folyadékot veszít az ember. A gerinc tetején napsütés, de hideg szél fogad. A fák árnyékában pillanatok alatt ledobáljuk a vizes pólókat, ingeket, és száraz ruhát húzunk magunkra. A zsákokból előbukkannak a korábban eltett sálak, kesztyűk, sapkák, szigetelt kabátok, de így is didergünk egy darabig, hiába mutat még csak szeptembert a naptár. A látvány természetesen szóakasztó.

A távcső közel hozza a messzeséget, álmodozunk, de egy megcsörrenő telefon visszazökent a valóságba. Itt is van téreőr, hogy a fene vigye el – jegyzi meg valaki félhangosan. Igaz, akadozva, de mégis elérhetőek maradtunk, így a civilizáció elől a Nagy-Mána gerincén, a sasok birodalmában sem tudunk szabadulni.

A Csóványos még messze, de azért rohani sem kell. A csúcs megvár, nincs hová szaladjon. Közben arról beszélgetünk, hogy egy óvodás is szabatosan képes lenne megmondani, mit értenek a városi népek kirándulás alatt. Az aszfaltozott utak mentén parkoló autótól maximum két kilométert oda, és ennyit vissza.

Ez az a határ ugyanis, ahol hirtelen elfogy a szemét. Ezen a vonalon túl már valóban csak a turisták merészkednek, akik ügyelnek a rendre, a tisztaságra. Nem csak a Börzsönyben, hanem minden hazai hegységünkben.

A Mána-Csóványos út nem egy macskaugrás, de mégis hamar letudható. Ennek is megvan a maga szépsége, bár az erdészet tesz azért, hogy az ember ne teljes boldogságban járjon a tetőre vezető ösvényen. S bár elismerjük, hogy üzempgazdaság, költség és bevételkényszer is akad a világon, továbbá a rengeteg egy ember életében kétszer nem néz ki ugyanúgy, de azért hagyhatnák a fákat tovább is nőni, mint néhány évtized.

A Csóványos 938 méter magas, plusz még úgy húsz méter a kilátó. Ezt anno a geodéziai vállalat húzta föl, tán a hetvenes évek közepén, utána nem foglalkoztak vele. Ma felújítva várja a látogatókat. Ha a Nagy-Mána szóakasztó, akkor az itteni látványra az elképesztő jelző illik. Leírni igazán nem lehet.

Járjanak utána!

LÁZIN MIKLÓS ANDRÁS

Képirás (21.)

A Nagy Háborúban végtagjaikat elvesztő katonákat arra is megtanították, hogyan lépják át az útjukba kerülő akadályokat

Rokkant hősök

„A budapesti hadikórházakban ápolt rokkantak gondosan gyakorolják a művégtagok használatát. E képünkön lábukat vesztett rokkantakat látunk, amint a géplábbal való járást gyakorolják. Olyan is van köztük, akinek mind a két lábát vasból készült művégtag pótolja. Ügyességet szereznek az akadályokon való átlépésben is” – így tudósított pontosan száz évvel ezelőtt, vagyis 1916-ban a Tolnai Világlapja. Az itt látható felvételt a Gergely testvérek készítették a fővárosban. Ez már a Nagy Háború harmadik esztendeje volt, így hát egyre több tudósítás jelent meg a korabeli újságokban hadifoglyokról, sérültekről, sebesültekről és – felettébb sajnálatos módon – elesett katonákról is. A kor sajtója egyébként hősként ünnepelte a harcterekről – ha egyik-másik végtagjukat elvesztve is – hazatérő férfiakat. „A diadalmas csaták rokkant hősei kenyeret kérnek. Azok, akik vérükkel védték a hazát, akik egészségüket, testi

épségüket, jövőjüket, boldogságukat áldozták fel értünk, a nemzet nagylelkűségére appellálnak. A szellemi, erkölcsi és anyagi kincsek egész özönét ajándékozták a hazának és bénán, betegen, koldus-sorsban kerültek haza. Ezeknek a rokkant-hősöknek sokkal tartozunk, ezeknek adóssai vagyunk mindnyájan. A nemzet, a társadalom érzi is ezt, minden eszközzel igyekszik nagy tartozását leróni. A jótékonyág is megteszi a magáét és az állam is munkába vette a rokkant-ügyet. A napokban felállították a rokkantügyi hivatalt, amely központi szerve lesz a rokkant-hősökről való állami és társadalmi gondoskodásnak. Már eddig is sok üdvös intézkedés történt ezen a téren. Március végével húszezer rokkant katonánk volt, ezek közül 12.000 a béna és 6000 a csonka, – ez utóbbiak közé számítják a kéz- és lábujj-csonkulásokat is. A bénák számára úgynevezett utókezelő gyógyintézeteket, a csonkák számá-

ra pedig mesterséges végtagkészítő műhelyeket létesítettek a fővárosban és a vidéken. Ilyen utókezelő gyógyintézet négy van” – írta például az Élet című lap 1915. szeptember 19-én. A hadba lépés 1914-es optimizmusával ellentétben ekkor már egyre kevesebben hittek abban, hogy ez egy gyors lefolyású háború lesz, s a harcok elhúzódásával egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy az események az élet minden területén átrendezik a társadalom addigi szokásrendszerét. Tisza István miniszterelnöksége idején érlelődött meg a kormányzatban az elhatározás, hogy a rokkantgondozást az állam vegye a kezébe. Több rövid életű, átmeneti megoldás után közvetlenül a miniszterelnökség alá rendelt Országos Hadigondozó Hivatal felállításával igyekeztek megoldani a kérdést. Ennek vezetője kezdetben Klebelsberg Kuno, akkori miniszterelnökségi államtitkár volt, őt később Teleki Pál váltotta ezen a poszton. (SZPA)